

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 28ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1933*

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Δ. ΡΑΚΤΙΒΑΝ

Κατὰ τὸ λήγον ἔτος ἡ Ἀκαδημία πενθεῖ τὴν ἀπώλειαν ἑνὸς ἀντεπιστέλλοντος μέλους, ἑνὸς τακτικοῦ καὶ ἑνὸς ξένου ἐταίρου. Σὺν τῇ ἀναγγελίᾳ τοῦ θανάτου, κατὰ τὰς ἀμέσως ἐπομένας συνεδριάς, ἐλέχθησαν τὰ προσήκοντα περὶ τε τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων ἐκάστου τῶν ἐκλιπόντων, ὥστε ὀλίγα μόνον ὑπολείπεται νὰ προσθέσω σήμερον.

Τὴν 23^{ην} Ἰουλίου ἔσχομεν τὸ ἀτύχημα νὰ ἀπολέσωμεν τὸν συνάδελφον καὶ πρῶτον τῆς Ἀκαδημίας γενικὸν γραμματεῖα Σίμων Μενάρδον. Ὑπὸ τοῦ ἔχοντος τὴν τιμὴν νὰ ὀμιλῇ πρὸς ὑμᾶς καὶ τοῦ συναδέλφου κ. Ι. Καλιτσονάκη κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 19^{ης} Ὀκτωβρίου 1933 ἐξετέθησαν, ὅσον ἔνεστιν ἐπαρκῶς, τὰ τῆς πολλαπλῆς δράσεως τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός, ἔν τε τοῖς γράμμασι, τῇ πολιτείᾳ καὶ τῇ Ἀκαδημίᾳ.

Ὁ διαπρεπὴς Γάλλος μαθηματικὸς καὶ πολιτευτὴς Παῦλος Παινλεβέ, γεννηθεὶς ἐν Παρισίοις τῇ 5^ῃ Δεκεμβρίου 1863, ξένος δὲ ἐταῖρος τῆς Ἀκαδημίας ἡμῶν ἀπὸ τῆς 2^{ας} Φεβρουαρίου 1933, ἀπεβίωσε τῇ 28^ῃ Ὀκτωβρίου. Τὸ ἐπιστημονικὸν αὐτοῦ ἔργον ἀνεπτύχθη ὑπὸ τοῦ συναδέλφου κ. Κ. Μαλιέζου κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 2 Νοεμβρίου. Ἀπομένει νὰ μνημονευθοῦν ἐν συντόμῳ καὶ τ' ἀναγόμενα εἰς τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ στάδιον. Φθάσας εἰς τὸ μεσουράνημα τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ δόξης, ἔσχε τὴν εὐτυχή ἔμπνευσιν νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα του καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ, καὶ ἐκεῖ ἐτάχθη εὐθὺς ἀμέσως εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν. Εἰς τὴν Γαλλικὴν Βουλὴν εἰσηλήθεν, ἐκλεγείς τὸ πρῶτον τὴν 8 Μαΐου 1910, ἐν διαμερίσματι τῶν Παρισίων, ἐνεργόφῃ δὲ καὶ παρούμενι μέχρι τέλους εἰς τὴν ὁμάδα τῶν *républicains socialistes*. Ἀνῆλθεν εἰς τὸ Ὑπουργικὸν ἀξίωμα δεκαπεντάκις λαμβάνων συνήθως τὸ χαρτοφυλάκιον τῶν στρατιωτικῶν καὶ δὴ εἰς κρισίμους καὶ ἐπτάκτως δυσχερεῖς περιστάσεις. Πρωθυπουργὸς ἐγένετο τῇ 12 Σεπτεμβρίου ἕως 13 Νοεμβρίου 1917 καὶ εἰς δύο συνεχεῖς πρωθυπουργίας ἀπὸ 17 Μαρτίου μέχρις 22 Νοεμβρίου 1925.

* Ἴδε ἐπίσης Πρακτικά, 1933, σ. 404.

Ἐπὶ τῆς προεδρείας τοῦ Παινλεβὲ καὶ ἐν πλήρει μετ' αὐτοῦ ἁρμονία ὑπεγράφη παρὰ τοῦ *Briand* τὸ σύμφωνον ταῦ *Locarno*.

Ἐξελέγη καὶ πρόεδρος τῆς Βουλῆς κατὰ τὰ ἔτη 1924 καὶ 1925.

Τελευταῖον ἐν ἔτει 1932 διετέλεσεν Ὑπουργὸς τῆς Ἀεροπορίας εἰς τὴν τρίτην Κυβέρνησιν *Herriot* καὶ τὴν ὑπὸ τὸν *Paul Boncour* διάδοχον αὐτῆς.

Τὴν 1ην Μαΐου, βραχὺν χρόνον μετὰ τὴν ἐκλογὴν αὐτῆς ὡς ἀντεπιστέλλοντος τῆς Ἀκαδημίας ἡμῶν μέλους, ἀπεβίωσεν ἡ Γαλλίς λογία Ἄννα κόμησσα *de Noailles*. Τὸ ποιητικὸν αὐτῆς ἔργον ἐξῆρε δι' ἐμπνευσμένου ἀληθῶς λόγου ὁ συνάδελφος κ. Παλαμᾶς κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας τῆς 11 Μαΐου 1933.

Ἄϊδιος ἔστω ἡ μνήμη τῶν ἀπελθόντων ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ συναδέλφων.

Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

§ 1. Τὸ νέον Δημοκρατικὸν ἡμῶν Σύνταγμα, ὑπογραφέν, δημοσιευθὲν καὶ ἰσχύον ἀπὸ τῆς 3 Ἰουνίου 1927, ὁρίζει ἐν ἄρθρῳ 22 τὰ ἑξῆς :

«Ἡ ἐργασία, ἥ τε πνευματικὴ καὶ σωματικὴ, διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους, μεριμνῶντος συστηματικῶς ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς ἐξυψώσεως τῶν ἐργαζομένων τάξεων, ἀστικῶν καὶ ἀγροτικῶν».

Ἡ διάταξις αὕτη, μὴ ὑπάρχουσα εἰς τὰ παλαιότερα Ἑλληνικὰ Συντάγματα, εἶναι ἐξ ἐκείνων, αἵτινες, εἰσαχθεῖσαι εἰς τοὺς καταστατικούς χάρτας τῶν νεωτέρων ἰδίως πολιτευμάτων ἀπὸ τοῦ Γερμανικοῦ καὶ ἐντεῦθεν, διαλαμβάνουσι γενικούς θεωρητικούς κανόνας, συνιστῶντας ἀπλᾶς κατευθυντηρίους γραμμὰς διὰ τὸν κοινὸν νομοθέτην, εἰς ὃν ἐπαφίεται ἡ ὅλη δημιουργία τῶν σχετικῶν θεσμῶν, διατυποῦσα, ὡς ἐλέχθη, ἐνδεικτικὸν μόνον τοῦ μέλλοντος νόμου τίτλον.

Πρὸς ἀκριβῆ ἀντίληψιν καὶ ὀρθὴν ἐρμηνείαν τῶν ἐν τῷ ἄνω ἄρθρῳ περιεχομένων ὀρισμῶν, συμβάλλει γὰρ ἐξετασθῆ ἔν πρώτοις ἡ, καθ' ὃν χρόνον ἐθεσπίσθησαν, νομικὴ κατάστασις τῶν ἐργαζομένων τάξεων παρ' ἡμῶν.

Αὐτομάτως οὕτως ἡ νομοθετικὴ ὕλη, ἣτις πρόκειται ν' ἀποτελέσῃ θέμα τῆς παρούσης μελέτης, διαστέλλεται εἰς τὴν πρὸ καὶ τὴν μετὰ τὸ κρατοῦν Σύνταγμα.

Α'

§ 2. Ἦδη πρὸ πάσης ἐν τῷ ἡμετέρῳ πολιτεύματι ἀναγραφῆς τοιαύτης διατάξεως, τὸ δικαίωμα τῆς ἐργασίας εἶχε τεθῆ ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ καὶ εἰς πάντα τὰ παλαιότερα συντάγματα ἀναγεγραμμένου κανόνος τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, ἧς μέρος ἀνεκάθεν ἐθεωρήθη ἡ ἐλευθερία τῆς ἐργασίας.

Τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1844 ἔφερεν : «Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶναι ἀπαραβίαστος· οὐδεὶς καταδιώκεται, συλλαμβάνεται, φυλακίζεται ἢ ἄλλως πως